

végvár", a.e., s. 93-108; Zsuzsa Barbarics, "Az oszmán uralom alóli felszabadulás", a.e., s. 129-145; Géza Dávid, "Török közigazgatás a városban", a.e., s. 109-127; a.m.f., "Die Bege von Szigetvár im 16. Jahrhundert", *WZKM*, LXXXII (1992), s. 67-96; a.m.f., "Sigetwâr", *EJ²* (ing.), IX, 557; Hüseyin G. Yurdayın, "Sigetvarnâmeler", *AÜİFD*, 1/2-3 (1952), s. 124-130; M. Tayyib Gökbilgin, "Kanuni Süleyman'ın 1566 Szigetvar Seferi Sebep-leri ve Hazırlıkları", *TD*, XVI/21 (1966), s. 1-14; N. Vatin, "Un türbe sans maître. Note sur la fondation et la destination du türbe de Soliman-le-Magnifique à Szigetvár", *Turcica*, XXXVII, Paris 2005, s. 9-42.

GÉZA DÁVID

SIGGEL, Alfred
(1884-1959)

Alman şarkiyatçısı.

Berlin'de doğdu ve burada 1905-1911 yılları arasında tabii bilimler öğretmenliği yaptı. Daha sonra dışarıdan liseyi bitirerek yine Berlin'de matematik ve tabii bilimler öğrenimi gördü. 1913'te Walter Nerst'in yanında doktorasını tamamlayınca 1919'a kadar öğretmenliğini lisede sürdürdü. 1919 yılından itibaren Sosyal Demokrat Parti bünyesinde siyasî faaliyetlere katıldı; bu arada Berlin eğitim müdürlüğü ve 1926-1933 yılları arasında Berlin'in Lichtenberg bölgesi belediye başkanlığı görevlerinde bulundu. Naziler tarafından belediye başkanlığından uzaklaştırılması üzerine tekrar üniversitede okumaya başladı ve Doğu dilleri derslerine devam etti. Özellikle İslâm tıp tarihiyle ilgilenmesinde Paul Diebgen'in teşvikleri rol oynadı. 1941'de Richard Hartmann'ın aracılığıyla Prusya Bilimler Akademisi'nce simyaya dair Arapça el yazmalarının katalogunu hazırlamakla görevlendirildi. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Berlin Akademisi'nde görev aldı ve 1946'dan itibaren üniversitede ders verdi. 1947'de Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nün yöneticiliklerinden birine getirildi. 1950'de siyasî görüşleri sebebiyle Berlin Akademisi'nden ayrıldı ve yeni kurulan Mainz Akademisi'ne girdi. 23 Şubat 1959'da Mainz'de öldü. Daha çok tabii bilimler alanında uzmanlaşan Siggel elli yaşından sonra Doğu dillerine yönelme cesaretini göstermiş ve sahip olduğu birikim temelinde yaptığı çalışmalarla bilhassa tıp, astronomi ve eczacılık alanlarında Ortaçağ İslâm âlimleri tarafından telif edilen eserlerin tanınmasına katkıda bulunmuştur.

Eserleri. 1. *Thermodynamische Untersuchungen an Kupfersulfat* (Berlin 1913). Bakır sülfat hakkında termodinamik araştırmalarla ilgili doktora tezinin ba-

sılmış şeklidir. 2. "Gynäkologie, Embryologie und Frauenhygiene aus dem 'Paradies der Weisheit über die Medizin' des Abū Ḥasan 'Alī b. Sahl Rabban aṭ-Ṭabarī nach der Ausgabe von Dr. M. Zubair aṣ-Şiddiqī, Berlin-Charlottenburg 1928" (*Quellen und Studien zur Geschichte der Naturwissenschaften und der Medizin*, VIII [Berlin 1942], s. 216-272). Ali b. Sehl Rabben et-Taberī'nin *Firdevsü'l-ḥikme fi't-tıbb*'indeki cenin ve doğumla ilgili kısmın tercümesidir. 3. *Katalog der arabischen alchemistischen Handschriften Deutschlands. Union académique internationale* (I-III, Berlin 1949-1956; I: *Handschriften der Öffentlichen Wissenschaftlichen Bibliothek [früher Staatsbibliothek Berlin]*, 1949; II: *Handschriften der ehemaligen Herzoglichen Bibliothek zu Gotha*, 1950; III: *Handschriften der Öffentlichen Bibliotheken zu Dresden, Göttingen, Leipzig und München*, 1956). Simyaya dair çeşitli Alman kütüphanelerinde bulunan Arapça el yazmalarının kataloğudur. 4. *Arabisch-Deutsches Wörterbuch der Stoffe aus den drei Natureichen, die in arabischen alchemistischen Handschriften vorkommen, nebst Anhang: Verzeichnis chemischer Geräte* (Berlin 1950). Simyaya dair Arapça el yazmalarında geçen bitki, hayvan ve minerallerle ilgili konularda yaklaşık 2900 terimin Almanca karşılıklarını ihtiva eden bir sözlüktür. Kitabın sonunda kimyasal süreçlerde kullanılan aletlerin bir listesi bulunmaktadır. 5. *Die indischen Bücher aus dem Paradies der Weisheit über die Medizin des 'Alī Ibn-Sahl Rabban aṭ-Ṭabarī* (Wiesbaden 1950). Ali b. Sehl Rabben et-Taberī'nin *Firdevsü'l-ḥikme fi't-tıbb*'indeki Hintliler'in tıba dair kitaplarıyla ilgili kısmın tercümesidir. 6. *Decknamen in der arabischen alchemistischen Literatur* (Berlin 1951). Arapça simya literatüründeki lakaplar hakkındadır. 7. *Die propädeutischen Kapitel aus dem Paradies der Weisheit über die Medizin*

des 'Alī Ibn-Sahl Rabban aṭ-Ṭabarī, über-*setzt und erläutert* (Wiesbaden 1953). Ali b. Sehl Rabben et-Taberī'nin *Firdevsü'l-ḥikme fi't-tıbb*'indeki "Birinci Nevi"nin tamamı ile "İkinci Nevi"nin ilk iki makalesinin çevirisidir. 8. *Das Buch der Gifte von Ğābir Ibn-Ḥayyān: Arabischer Text in Faksimile (Hs. Taymur, Ṭıbb 393, Kairo), übersetzt und erläutert* (Wiesbaden 1958). Cābir b. Hayyān'ın *Kitābū's-Sūmūm ve def'i maḍarrihâ* adlı eserinin neşri ve tercümesidir.

Makaleleri: "Das Sendschreiben: Das Licht über das Verfahren des Hermes der Hermesse dem, der es begehrt" (*Isl.*, XXIV [1937], s. 287-306, Hermesü'l-Herâmise hakkındadır); "Mitteilungen über das 'Buch der aufgehenden Sterne' des Muḥammad b. Abī'l-Hair al-Hasani" (*Quellen und Studien zur Geschichte der Naturwissenschaften und der Medizin*, sy. 8 [Berlin 1941-1942], s. 435-457, Muhammed Ebū'l-Hayr el-Ermeyūnî'nin *en-Nücūmü's-ş-şarikât* üzerine); "Al-Kindî's Schrift über die zusammengesetzten Heilmittel" (*Sudhoffs Archiv für Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften*, XXXVII [Leipzig-Wiesbaden 1953], s. 389-393, Kindî'nin *Risâle fi ma'rifeti kuwa'l-edviyeti'l-mürekkebe* adlı risâlesi hakkındadır; eserlerinin tam listesi için bk. Spuler – Wagner, s. 10-14).

BİBLİYOGRAFYA :

Bibliographie der deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1993, XVII, 570-571; XIX, 568-569; B. Spuler, "Alfred Siggel (1884-1959)", *ZDMG*, CX (1961), s. 8-14; E. Wagner, "Verzeichnis der Schriften Alfred Siggels" (Spuler'in yazısının sonunda).

MEHMET SUAT MERTOĞLU

SİGORTA

İtalyanca'da "kişinin kendisini güvende hissetmesi, güvence" gibi anlamlara gelen *securite* kelimesi Türkçe'ye *sigorta* şeklinde geçmiştir. Aynı anlamda olmak üzere İngilizce'de *security* veya *insurance*, Fransızca'da *assurance*, Almanca'da *versicherung* kelimeleri kullanılır. Bilindiği kadarıyla İslâm hukuk literatüründe ilk defa İbn Âbidîn tarafından *sevkere* kelimesiyle sigortadan söz edilmiş olup (*Reddū'l-muhtâr*, IV, 170), günümüz hukuk ve fıkıh çalışmalarında Arap dilinde sigorta "güven telkin etmek ve güvence vermek" anlamlarındaki *te'mîn* kelimesiyle ifade edilmektedir. Zamanımızda sigorta kelimesi hem sigortalılarla sigortacı arasında gerçekleş-

Alfred
Siggel